

Motion till riksdagen 2022/23:1423

av **Ingela Nylund Watz m.fl. (S)**

Sopdumpning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av relevant lagstiftning och skärpta åtgärder för att motverka sopdumpning som en del av ett kriminellt ekosystem och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ett allt större och växande samhällsproblem är sopdumpning som förfular såväl bebyggda områden som naturen. En del av problematiken är den ”vardagliga” dumpningen av t ex trädgårdsavfall, gamla möbler eller andra grovsopor från privatpersoner vilket är nog så problematiskt. För att motverka detta kan utökad information och fler och mer generösa möjligheter att lämna sopor sannolikt bidra till förbättringar. Däremot har sopdumpning dessvärre kommit att bli föremål för skrupellösa aktörer i ett kriminellt ekosystem och ett ytterligare symptom på den omfattande grå och svarta ekonomin som också omfattar svart arbetskraft, falska arbetsintyg, olaglig byggverksamhet, svarta lägenhetsaffärer och våldfärdsbrott. Avfall säljs svart t ex till företag och privatpersoner för att användas som fyllnadsmassor i husgrunder, vägar och tomtutfyllnad. Miljötillstånd saknas ofta liksom bygglov för uppställning av containrar på egen eller kommunal mark. Ett talande exempel är avfallsanläggningen Kagghamra i Botkyrka som gett ansikte åt ett hänsynslöst beteende från ett skrupellöst företag vars agerande riskerar långsiktiga och svåröverskådliga effekter på grundvatten, mark, luft och omkringliggande miljöer.

Avfallsbranschen har på senare år drabbats av flera skandaler som direkt kan kopplas till de lättnader som infördes av regeringen Reinfeldt gällande så kallad C-verksamhet. Denna verksamhet är en mellanlagring där den som driver verksamheten inte behöver tillstånd utan enbart behöver anmäla sin verksamhet till kommunen. För kommunen är det mycket svårt att säga nej till denna verksamhet utan man kan bara besluta om försiktighetsmått och formen för självkontroll. Vid överträdelser kan

kommunen besluta om förelägganden som utövaren i sin tur kan överklaga. Dessa processer kan ta flera år innan avgörande. Det är inte acceptabelt.

Men en stor del av den olagliga sopdumpningen sker i mindre skala. Många delar av den svarta ekonomin – exempelvis olaglig fest- och restaurangverksamhet och olaglig ny- och ombyggnad – skapar stora mängder avfall som dumpas lite var som helst, ofta i naturen. Det är dessvärre också vanligt att människor med en svag ställning i samhället exploateras i denna smutsiga, ljusskygga verksamhet.

Dagens lagstiftning är såväl nationell som internationell och ansvaret för tillsyn är uppdelat på flera myndigheter. Länsstyrelserna, kommunerna, Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Läkemedelsverket har olika uppdrag och därtill kan också polis, tull och åklagare och ibland Kustbevakningen vara involverade. Inom kommunerna är tillståndsansvaret som regel också delat mellan t ex miljönämnd och byggnadsnämnd när det kommer till avfallshanteringen i bygg- och rivningsbranschen. Dagens lagstiftning är vidare skriven med utgångspunkten att företag och privatpersoner är seriösa och av egen kraft vill göra rätt för sig. Utvecklingen på senare år bl a i Södertälje visar dessvärre att så inte alltid är fallet. Kriminella aktörer har hittat en ny väg till lättförtjänta stora pengar. Sopdumpningen har blivit en del av ett kriminellt ekosystem.

Mot den här bakgrunden menar vi att det är brådskande att systematiskt angripa detta problem och att göra en heltäckande översyn av brottsligheten i avfallsbranschen. Det handlar såväl om att modernisera och spetsa lagstiftningen som om att se över ansvarsfördelningen mellan olika offentliga organ, företag, markägare och andra berörda.

Några åtgärder som kan övervägas är t ex att ge kommunerna rätten att döma ut sanktionsavgifter och att det i samband med bygglovsansökningar för nybyggnation och ändrad verksamhet alltid ska kunna visas upp bindande avtal med seriösa återvinningsaktörer. Kraven på hur snabbt företag ska återvinna sopor bör ses över liksom möjligheterna att flytta sopor mellan kommuner vid slutet på tidsfrister.

Ingela Nylund Watz (S)

Azadeh Rojhan (S)

Leif Nysmed (S)

Markus Selin (S)

Mathias Tegnér (S)

Serkan Köse (S)

Åsa Westlund (S)

Anna Vikström (S)